

Dorota Skotarczak

Ogólnopolska konferencja Sport w kulturze PRL, Poznań 3–4 czerwca 2014 roku

Historia Slavorum Occidentis 2(7), 251-253

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ogólnopolska konferencja *Sport w kulturze PRL*, Poznań 3–4 czerwca 2014 roku

Sport jest zjawiskiem wzbudzającym ogromne emocje i nawet po wielu latach wspomnienia z nim związane pozostają w pamięci. Nie inaczej dzieje się ze zwycięstwami oraz kląskami polskich sportowców z okresu PRL-u. Dla tych, którzy się nimi ekscytowali, wciąż są one żywe. A jednak stanowią już bez wątpienia przedmiot badań historyków sportu, którym nie przystoją emocje stadionowych bywalców, lecz chłodny osąd naukowca. Jest on szczególnie pożądany w przypadku badania sportu PRL-u, gdyż ten nie był wolny od rozlicznych uwikłań ideologicznych, politycznych i społecznych.

Liczne grono badaczy sportu okresu PRL zebrało się w Poznaniu 3 i 4 czerwca 2014 roku, z okazji konferencji zatytułowanej „Sport w kulturze PRL-u”. Było ono rzeczywiście liczne, bowiem niemal połowy setki sięgała liczba uczestników. Referat otwierający, wprowadzający ogólnie w tematykę konferencji wygłosił prof. Ryszard Wryk. Kolejni referenci przedstawiali wyniki swoich badań w ramach aż siedmiu paneli: I panel – „Przez sport do socjalizmu” (P. Godlewski, M. Stasiak, S. Ligarski, T. Wolsza, K. Nawrocki); II panel – „Wychowanie przez sport” (D. Nowak, M. Zawadzka, R. Pacanowska, K. Bittner); III panel – „Wielkie imprezy sportowe” (J. Anusewicz, J. Papuczys, M. Piguła); IV panel – „Sport w mediach” (P. Godlewski, W. Olejniczak-Szukała, P. Pleskot, K. Kamińska, F. Gończyński-Jussis, R. Knyspel-Kopeć, P. Markiewicz); V panel – „Sportowi idole” (J. Kisiel, A. Ł. Lisowski, M. Jurek, P. Korzeniewska, D. Skotarczak, M. Talarczyk-Gubała, J. Nowakowski); VI panel – „Sport w życiu codziennym” (B. Prabucki, P. Knap, R. Stefanik, T. Jędraszak, Z. Grębecka, P. Ossowski, T. Dźwigał, K. Patrzuski, P. Goździak, M. Kopeć); VII panel – „Kulisy sportu” (A. Pasko, G. Majchrzak, S. Pilarski, M. Kruszyński,). Każda z wymienionych części kończyła się zawsze bardzo ożywioną dyskusją, która niejednokrotnie uzupełniała w znacznym stopniu to, co przedstawili referenci.

Trudno podsumować wszystkie z wygłoszonych referatów, nie tylko z powodu ich liczby, ale przede wszystkim dlatego, że poruszyły one bardzo wiele tematów. W każdym razie dowodzą one, iż sport, choć nader często uważany za pospolitą rozrywkę mas, rozpatrywany w aspekcie historycznym, traktowany jako jedna z dziedzin kultury, jest zagadnieniem nieprostym. Wymaga doskonałej znajomości źródeł, wśród których niepoślednią rolę odgrywają

źródła wizualne, a także sporej wiedzy pozaźródłowej, gdyż sport wiąże się z wieloma innymi sferami życia. Z tej racji konferencja musiała też mieć charakter interdyscyplinarny. Oczywiście nie można zapomnieć o tym, że konferencja dotyczyła sportu w Polsce Ludowej, która w różnorodny sposób na niego wpływała, wyciskała swoiste piętno.

W trakcie obrad referenci próbowali wyjaśnić kilka zasadniczych kwestii. Przede wszystkim zwrócono uwagę na wpływ czynników ideologicznych na rozwój sportu. Wskazywano na to, że władza, zarówno na szczeblu lokalnym, jak i centralnym, ogromnie interesowała się życiem sportowym, działalnością poszczególnych klubów, imprezami sportowymi, a nawet konkretnymi zawodnikami. Owo zainteresowanie miało niekiedy charakter doraźny, niekiedy przybierało formy całościowe i długofalowe. Konkretnie referaty dostarczyły wielu przykładów wpływu założeń ideologicznych i politycznych na sport, ale także – co szczególnie ciekawe – pokazywały jak o pewnych karierach decydowano na szczeblu centralnym. Pojawiły się tu też referaty dotyczące zagadnień budzących kiedyś – i zresztą nadal – emocje społeczne, jak np. doping, ucieczki sportowców za granicę czy rywalizacja ze Związkiem Radzieckim. Innym obszarem tematycznym były kwestie dotyczące tzw. wychowania przez sport czy sportu masowego. Z jednej strony sport dla mas, dostępność infrastruktury itp. były przez władze oficjalnie lansowane, z drugiej strony – w praktyce to wyglądało bardzo różnie. Kolejnym kręgiem tematycznym był sport w propagandzie PRL-u i obraz sportu w mediach. Z przedstawionych referatów wynika, że przywiązywano dużą wagę do odpowiedniego mówienia i przedstawiania rozgrywek sportowych i samych sportowców oraz sportu masowego w mass mediach, choć nacisk ideologiczny zależał od aktualnej sytuacji politycznej. Organizowano też imprezy, szczególnie wykorzystywane przez propagandę, np. Olimpiada, Wyścig Pokoju.

Na zakończenie konferencji odbyła się dyskusja panelowa pt. „Czyje porażki, czyje sukcesy?”, podczas której jej uczestnicy – profesorowie: Wojciech Lipoński, A. Pasko i Ryszard Wryk – starali się odpowiedzieć na pytanie o stopień ideologizacji polskiego sportu, jego wymiar narodowy i patriotyczny. Podkreślić należy, że całej konferencji towarzyszyły intensywne dyskusje wnoszące często wiele nowych informacji i świadczące o żywym zainteresowaniu słuchaczy.

Omawiana konferencja została zorganizowana przez Pracownię Historii Wizualnej Instytutu Historii UAM i Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu. Jest ona pierwszym tego rodzaju spotkaniem z zaplanowanego cyklu „W Kręgu Kultury PRL”. Jego intencją jest ukazanie różnych dziedzin kultury polskiej, rozwijającej się w latach 1944–1989, w których przejawiają się specyficzne uwarunkowania ideowe tej epoki. Następna konferencja, w roku 2015, będzie poświęcona muzyce.

Dorota Skotarczak (Poznań)